

DAGMARA NOWACKA

Z PROBLEMÓW AKWIZYCJI JĘZYKA TRZECIEGO U NEOFILOLOGÓW UWAGI WSTĘPNE

Jednym z kluczowych wymagań współczesności jest bezsprzecznie znajomość języków obcych. Umiejętność porozumiewania się w wielu językach uznaje się obecnie za kompetencję niezbędną do funkcjonowania we współczesnym świecie. Dzięki niej wzrasta nie tylko nasza atrakcyjność na rynku pracy, zarówno rodzimym, jak i poza granicami kraju, poczucie komfortu podczas podróży zagranicznych, ale i poczucie własnej wartości poprzez realizowanie swoich dążeń (literatura i prasa obcojęzyczna, komunikacja).

Zintensyfikowana wymiana gospodarcza, naukowa, edukacyjna, artystyczna, technologiczna i rozrywkowa oraz możliwości migracyjne społeczeństw (w celach zarobkowych czy turystycznych) pociągają za sobą postępujący proces integracji międzynarodowej. To z kolei wpływa na zmianę językowego modelu współczesnego Europejczyka, w tym Polaka, uwzględniającego konieczność sprawnego posługiwania się językami innymi niż ojczyste¹.

Najczęściej wybieranymi językami obcymi w Polsce są: język angielski (podstawowe narzędzie komunikacji na świecie, współczesna *lingua franca*),

Dr DAGMARA NOWACKA – adiunkt Katedry Języków Wschodniosłowiańskich KUL; adres do korespondencji: Katedra Języków Wschodniosłowiańskich KUL, Al. Raławickie 14, 20-950 Lublin; e-mail: dagfryz@kul.pl

¹ Według badania sondażowego Eurostatu na temat znajomości języków obcych w Unii Europejskiej, 82% populacji w wieku 25-64 lat znała w 2011 r. przynajmniej jeden język obcy. W Polsce znajomość języka obcego deklarowało 62% społeczeństwa – za: http://rynek.pracy.pl/monitor_ryнку_pracy_1.php/wpis.233 [dostęp: 18.06.2015].

język niemiecki (język naszych zachodnich sąsiadów oraz najczęściej używany język w Parlamencie Europejskim), język francuski i język hiszpański (czołówka najbardziej przydatnych języków świata), język rosyjski (język krajów byłego ZSRR), język ukraiński (bliskie sąsiedztwo).

Polscy uczniowie i studenci wpisują się w model Europejczyka, doskonale rozumiejąc potrzebę znajomości języków obcych we współczesnym świecie. Podążając za najnowszymi tendencjami, polskie uczelnie oferują wiele kierunków filologicznych, które oprócz języka kierunkowego mają w programach naukę jednego lub kilku języków obcych. Na przykład studenci filologii słowiańskiej KUL, wybierający filologię rosyjską, oprócz języka rosyjskiego (3 lata I stopnia i 2 lata II stopnia) mają w programie naukę drugiego języka wschodniosłowiańskiego, języka ukraińskiego (60 godz. na drugim roku I stopnia) oraz trzeciego języka wschodniosłowiańskiego, języka białoruskiego (opcjonalnie dla studentów, którzy wybrali językoznawcze seminarium magisterskie (30 godz. pierwszy rok II stopnia). Oprócz języków kierunkowych studenci slawistyki wybierają inne języki nowożytny o różnym poziomie biegłości w ramach lektoratu. Najczęściej wybieranymi językami są: język angielski, niemiecki, włoski i hiszpański.

Zmieniający się model językowy współczesnego Europejczyka, który jest często osobą dwujęzyczną, trójjęzyczną czy nawet wielojęzyczną, zwrócił uwagę lingwistów na potrzebę weryfikacji dotychczasowego stanu badań nad procesami nabywania i używania języków już nie drugich (w znaczeniu obcych), ale trzecich i kolejnych.

Nabywanie języków trzecich i kolejnych oraz wielojęzyczność to zjawiska, które stają się coraz bardziej powszechne i wobec tego nietrudno nie zgodzić się z Zofią Chłopek, która twierdzi, że „można z wysoką dozą prawdopodobieństwa prognozować, iż nauka języków trzecich i kolejnych oraz wielojęzyczność będą w najbliższej przyszłości zjawiskiem globalnym, normą światową będzie poliglota i nie tylko osoby jednojęzyczne, ale także dwujęzyczne należeć będą do mniejszości”².

Zjawisko wielojęzyczności i związane z nim procesy akwizycji są obecne w filologicznym nauczaniu akademickim. Takie procesy zauważono wśród studentów pochodzenia polskiego, studiujących filologię rosyjską na zajęciach z praktycznej nauki języka ukraińskiego (60 godzin w ciągu semestru). Uczenie rusycystów z poziomu B1-B2 drugiego języka obcego, blisko spokrewnio-

² Z. CHŁOPEK, *Nabywanie języków trzecich i kolejnych oraz wielojęzyczność. Aspekty psycholingwistyczne (i inne)*, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego 2011, s. 25-26.

nego, należącego do tej samej grupy języków wschodniosłowiańskich, okazuje się dla nauczyciela języka ukraińskiego doświadczeniem pełnym niewiadomych, ale i zarazem bardzo twórczym. Problemem mogła okazać się przede wszystkim silna interferencja języka rosyjskiego na proces nabywania języka ukraińskiego. Początkowe obawy okazały się słuszne, jednak z czasem zaczęto zauważać pewne uwarunkowania i zależności między produktem a użytkownikiem języka. Wówczas zrodziła się myśl zgłębienia tych zależności i próby usystematyzowania wpływów interlingwalnych, występujących w postaci form niestandardowych (błędów) w celu usprawnienia procesu dydaktycznego.

Przeprowadzono ankietę pilotażową³ wśród 12 studentów rusycystów, odpowiedzi na pytania z której będą pomocne nie tylko w usprawnieniu procesu dydaktycznego, ale przede wszystkim pomogą zgłębić i zrozumieć skomplikowane mechanizmy przyswajania języka. „Bez zrozumienia samych procesów przyswajania języka – jak pisze Janusz Arabski – nie można racjonalnie ich optymalizować, ani skutecznie nimi kierować”⁴. Zwrócono zatem we wspomnianej ankiecie uwagę na wiele czynników indywidualnych i społecznych, między innymi na wiek, płeć, wiek pierwszego kontaktu z językami, konteksty i sposoby nabywania poszczególnych języków, nastawienie wobec każdego z języków czy motywacja, które przybliżą sylwetkę językową kulowskiego sławisty oraz wstępnie wskażą kierunki i drogi ją kształtujące.

Narodowość: polska – 12 osób

Obywatelstwo: polskie – 12 osób

Język ojczysty: polski – 12 osób

Pytania zaproponowane w ankiecie pomogą w umiejscowieniu użytkowników języka w konkretnych warunkach kulturowych oraz określić ich L1, czyli język pierwszy, język ojczysty. Za język ojczysty uważa się język nabywany nieświadomie w warunkach naturalnej komunikacji w okresie dzieciństwa. Oznacza to, że język jest przyswajany bez udziału nauczyciela i bez formalnego instruktażu, w środowisku, gdzie jest on naturalnym środkiem komunikacji. Poza tym dziecko nie jest świadome, że staje się przedmiotem jakiegoś procesu dydaktycznego⁵.

³ Ankieta została przeprowadzona w roku akademickim 2014/2015.

⁴ J. ARABSKI, *O przyswajaniu języka drugiego (obcego)*, Warszawa: Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne 1985, s. 5.

⁵ Tamże, s. 8.

Jaką rolę zatem będzie spełniać L1 w procesie uczenia się języka docelowego (ukraińskiego)? Czy nawyki przeniesione z języka ojczystego będą postrzegane wyłącznie jako przyczyna błędów, czy transfer z L1 przyspieszy proces nabywania języka docelowego?

Rok urodzenia (wiek):

1990 – 4 osoby (23 lata)

1991 – 2 osoby (22 lata)

1992 – 3 osoby (21 lat)

1993 – 3 osoby (20 lat)

Kwestia wieku w procesie przyswajania i uczenia się języka obcego jest bardzo istotna z punktu widzenia psycholingwistyki. W przeciwieństwie do małych dzieci, które język ojczysty przyswajają w sposób naturalny, dla dorosłego uczenie się języka to po prostu uczenie się nazywania w inny sposób tego, co już wie z wcześniejszych doświadczeń, gdyż ucząc się języka obcego ma opanowany język pierwszy, a więc istnieje już w jego umyśle jakiś punkt odniesienia⁶. W związku z tym procesy nabywania języka to, w zależności od wieku, dwa różne procesy.

Osoby z rocznika 1990 to studenci innych kierunków (europeistyka, dziennikarstwo, prawo), którzy na I roku 2. stopnia pierwszego kierunku wybrali filologię słowiańską jako drugi kierunek nauczania. Świadomy wybór kierunku filologicznego oznacza dla studenta większą liczbę godzin nauki kolejnego języka oraz większą liczbę języków w umyśle. Pozytywna postawa wobec kolejnego języka związana jest najczęściej z silną motywacją, czyli dążeniem do osiągnięcia celu poprzez bodźce poznawcze (czerpanie przyjemności z uczenia się języka), integracyjne (fascynacja językiem i krajami używającymi go) oraz instrumentalne (wzrost atrakcyjności na rynku pracy dzięki znajomości języka)⁷.

Płeć:

kobieta – 8

mężczyzna – 4

⁶ Tamże, s. 34-35.

⁷ H. KOMOROWSKA, *Metodyka nauczania języków obcych*, Warszawa: Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne 1999, s. 127-128.

Czynnik płciowy, jak wykazują badania ostatnich lat, również ma wpływ na procesy przyswajania języka obcego. Do niedawna różnice w zachowaniu między płciami wyjaśniane były uwarunkowaniami społecznymi, które odzwierciedlały oczekiwania społeczne (np. „chłopaki nie płaczą”), dziś asymetria płciowa znajduje swoje podłoże w czynniku biologicznym (wzmacnianym przez postawy społeczne), a mianowicie w różnicach pracy mózgu u mężczyzn i kobiet⁸.

Nabyte (nabywane) języki obce:

język rosyjski – 12 osób
język angielski – 12 osób
język hiszpański – 2 osoby
język francuski – 2 osoby
język włoski – 1 osoba

Informacja ta dotyczy ilości nabytych bądź nabywanych języków (interjęzyków), które są przechowywane w tych samych strukturach pamięciowych umysłu. W trakcie użycia języka docelowego elementy języków niedocelowych również zostają aktywowane, czego efekty obserwowalne są w produkcji i recepcji w języku docelowym⁹. Zrozumienie wzajemnych interakcji między wszystkimi językami obecnymi w umyśle wielojęzycznym oraz czynników te interakcje kształtujących (m.in. dystans typologiczny, kolejność nabywania języków, poziom aktywacji) będzie zagadnieniem kluczowym procesu nabywania kolejnego języka obcego.

Etap rozpoczęcia nauki języka rosyjskiego:

studia filologiczne – 10 osób
szkoła średnia – 1 osoba
szkoła podstawowa – 1 osoba

Kulowscy rusycyści to osoby, które w przeważającej liczbie naukę języka rosyjskiego rozpoczęły na studiach filologicznych. Jedna osoba uczyła się tego języka tylko w szkole podstawowej, a jedna – w szkole średniej.

⁸ Więcej w: A. MOIR, D. JESSEL, *Płeć mózgu. O prawdziwej różnicy między mężczyzną a kobietą*, Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy 1993.

⁹ Z. CHŁOPEK, *Nabywanie języków trzecich*, s. 139.

Etap rozpoczęcia nauki języka ukraińskiego:

studia filologiczne – 11 osób

30-godzinny kurs językowy w szkole średniej – 1 osoba

Pytanie zatem będzie dotyczyło roli L2 w procesie nabywania L3. Biorąc pod uwagę konsekwentność procesów oraz związane z nią czynniki, poziom biegłości oraz poziom aktywacji każdego z języków, możemy założyć możliwość wpływów z języka częściej i intensywniej aktywowanego, języka kierunkowego. A może to czynnik kolejności nabywania języków będzie decydujący w przyswajaniu języka docelowego? Benny Shannon twierdzi, że w wypadku konsekwentnego nabywania języków język nabywany ostatnio odgrywa kluczową rolę w trakcie użycia języka nowo poznawanego (efekt ostatniego języka)¹⁰.

Czy znajomość języka rosyjskiego pomaga czy przeszkadza w przyswajaniu języka ukraińskiego:

pomaga – 5 osób

przeszkadza – 5 osób

pomaga i przeszkadza – 2 osoby (jedna z tych osób stwierdziła, że „na początku pomaga, później przeszkadza”)

Już pierwsze zajęcia z języka ukraińskiego potwierdziły silną interferencję w postaci używania niedocelowych reguł czy przenoszenia właściwości niedocelowych kognatów na produkcję w języku docelowym. Czy należy jednak ograniczyć się do transferu negatywnego? Zapewne nie, chociaż badacze najczęściej zajmują się przejawami transferu negatywnego, gdyż dają się one łatwo zaobserwować, a występując w postaci błędów (form niestandardowych) są skuteczniej weryfikowalne.

Badanie transferu pozytywnego zdaje się bardziej skomplikowane, gdyż należałoby się skupić nie tyle na produkcie językowym, ile na procesie przenoszenia wzorców językowych¹¹.

Pytanie postawione studentom dotyczyło charakteru wpływów interlingwalnych między L2 i L3. Pięć osób wykorzystywało wiedzę językową z L2 w nabywaniu języka docelowego, kolejne pięć przyznało się do trudności w nabywaniu języka ukraińskiego z wykorzystaniem blisko spokrewnionego

¹⁰ Zob. B. SHANNON, *Faulty language selection in polyglots*, „Language and Cognitive Processes” 6(1991), No 4, s. 339-350 – za: Z. CHŁOPEK, *Nabywanie języków trzecich*, s. 181.

¹¹ C. FÆRCH, G. KASPER, *Perspectives on language transfer*, „Applied Linguistics” 8(1987), No 2, s. 112.

L2, a dwie osoby potwierdziły zarówno transfer pozytywny, jak i negatywny. Skąd takie rozbieżności? Od jakich czynników zależą?

Różnorodność podejścia do zagadnienia może być spowodowana wielością czynników indywidualnych, mających wpływ na proces nabywania języka docelowego u każdego ze studentów.

Na którym z podsystemów języka zaobserwowano negatywny wpływ języka rosyjskiego na naukę języka ukraińskiego:

fonetyka, artykulacja dźwięków – 5

fonetyka i morfologia – 1

fonetyka i leksyka – 1

morfologia – 3

leksyka – 1

wszystkie podsystemy – 1

Wpływy językowe, zarówno te pozytywne, jak i negatywne, kształtowane pod wpływem wielu czynników, zostały zaobserwowane u osób wielojęzycznych w obrębie wszystkich podsystemów językowych. Grupa respondentów potwierdza silną interferencję na wszystkich poziomach językowych, przy czym uwzględniając czynniki indywidualnie wpływające na procesy nabywania języka docelowego, zaznaczono różne podsystemy, w obrębie których dokonywano transferu wiedzy z języka niedocelowego (języków niedocelowych) do języka ukraińskiego. Jakie czynniki mają największy wpływ na te procesy u każdego ze studentów? Dlaczego niektórzy niemalże od razu dostosowali się do twardej wymowy języka docelowego, inni po dwóch miesiącach, a jeszcze inni wcale?

Przykłady wpływów międzyjęzycznych na poziomie wybranych podsystemów językowych u Polaków (L1 język polski) i rusycystów (L2 język rosyjski), nabywających kolejne języki obce (L3+ język angielski, hiszpański, francuski, włoski) oraz blisko spokrewniony z L2 język ukraiński (język docelowy L3).

Jako materiał badawczy wykorzystano wypowiedzi ustne, prace pisemne oraz egzamin kończący rok akademicki 2014/2015.

Fonetyka (wymowa)

1. Największą trudność sprawiała studentom-rusycystom inna niż w języku drugim (rosyjskim) artykulacja niektórych dźwięków: miękka wymowa głosek

szumiących [ж], [ш], [ч], [дж], które w języku ukraińskim są spółgłoskami twardymi¹².

2. Wymowa nieakcentowanego [o] jak [a]. Zjawisko „akania” jest cechą charakterystyczną dla języka rosyjskiego¹³, w literackim języku ukraińskim nie występuje. W sylabie akcentowanej [o] wymawiamy czysto i wyraźnie, natomiast w sylabie nieakcentowanej wymawiane jest jak [o] oraz [o do u]¹⁴.

3. Różnice w wymowie niektórych rosyjskich i ukraińskich dźwięków, odpowiadających podobnym lub identycznym literom, występującym w tych dwóch alfabetach.

L2 (ros.)	L3 (ukr.)	produkt w L3	poprawna forma w L3
e [je]	e [e]		
э [e]	e [je]	яэчня	яэчня
ы [y]	и [y]	зыма, фільмы, ты	фільми, ти, зима
и [i]	и [i]	сниданок, батькив	батьків, сніданок

4. Transfer negatywny, polegający na błędnej wymowie dźwięku [he], któremu w języku ukraińskim odpowiada litera з. Spowodowany jest on graficznym podobieństwem z literą з, występującą w języku rosyjskim, jednak wyrażaną poprzez dźwięk [ge].

ros. з [ge] ukr. з [he]
 т [ge]

MORFOLOGIA

1. Wpływ międzyjęzykowy w postaci przeniesienia właściwości morfologicznych z L2 do L3 zaobserwowano na przykładzie m.in. przymiotnika. Dla języka ukraińskiego charakterystyczne są formy pełne ściągnięte („krótkie”) dla przymiotników rodzaju żeńskiego (*висока, горда, тиха*) i nijakiego (*високе, горде, тихе*) w mianowniku liczby pojedynczej oraz dla mianownika

¹² Zob. *Сучасна українська мова. Лексикологія. Фонетика*, ред. А. Мойсеєнко, Київ: “Знання” 2013, s. 286-287.

¹³ J. RIEGER, *Z dziejów języka rosyjskiego*, Warszawa: WSiP 1998, s. 43-44.

¹⁴ О. ПАЗЯК, О. СЕРБЕНСЬКА, М. ФУРДУЙ, Л. ШЕВЧЕНКО, *Українська мова*, Київ: “Либідь” 2000, s. 61-62.

liczby mnogiej (*високи, горді, муди*)¹⁵. Formy „długie” (*високая, гордее, тихіі*), typowe dla języka rosyjskiego, pojawiają się obecnie już tylko w ukraińskiej twórczości ludowej i utworach literackich i pełnią funkcje stylistyczne¹⁶.

L3 (ukr.)	L2 (ros.)	produkt L3
-a (r. żeński, twar-dotematowe)	-ая	гострая элегантная працелюбная красная
-i (l.mn.)	-ые (twar-dotem.) -ие (miękkotem.)	свежие зимовие свіже

PISOWNIA (ORTOGRAFIA)

1. Pisownia małej i dużej litery. Nazwy narodowości.

W języku rosyjskim oraz ukraińskim nazwy osób ze względu na narodowość, pochodzenie etniczne pisane są małą literą¹⁷:

L3 (ukr.)	L2 (ros.)	L1 (pol.)	produkt L3
росіянин українець поляк	русский украинец поляк	Rosjanin Ukrainiec Polak	Руський Українець Польяк

Specyfika tego przykładu polega na wykorzystaniu niedocelowej reguły ortograficznej, ale nie z L2, tylko z L1. Pojawia się pytanie: dlaczego? Czy błędy w pisowni w języku ukraińskim można wytłumaczyć brakiem utrwalonych zasad pisowni drugiego języka (rosyjskiego)? Jeżeli tak, to dokonano transferu odpowiednich zasad z języka ojczystego, w którym pisownia dużej litery jest poprawna.

¹⁵ В. ВАСИЛЕНКО, *Українська мова*, t. I, Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 2001, s. 263.

¹⁶ H. DALEWSKA-GREŃ, *Języki słowiańskie*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 1997, s. 313; В. ВАСИЛЕНКО, *Українська мова*, s. 264.

¹⁷ *Український правопис*, Київ: Наукова Думка 2007, s. 59.

LEKSYKA

L3 (ukr.)	L2 (ros.)	produkcja w L3	L1 (pol.)
понеділок вівторок середа четверг п'ятниця субота неділя	понедельник вторник среда четверг пятница суббота воскресенье	понеділік вторнік, второк сріда, середа четверг п'ятниця, п'ятніца суббота неделя, неделя, неділя	poniedziałek wtorek środa czwartek piątek sobota niedziela
січень лютий березень квітень травень червень липень серпень вересень жовтень листопад грудень	январь февраль март апрель май июнь июль август сентябрь октябрь ноябрь декабрь	січень люти, февраль марз квітень травень, май червень, червець липень, липець серпень внесень жовтень, октябр листопад грудень	styczeń luty marzec kwiecień maj czerwiec lipiec sierpień wrzesień październik listopad grudzień
місто мова як хто але так До побачення	город язык как кто но да До свидания	город язык, язык как кто но да До свиданія	miasto język jak kto ale tak Do widzenia

Nabywanie języków trzecich i kolejnych stanowi niezwykle interesującą dziedzinę badawczą. Jednak ze względu na jej nowość w jej obrębie można wyszczególnić jeszcze wiele obszarów badawczych, które wymagają dalszych eksploracji.

Kwestią niepodważalną w procesach nabywania i używania języków trzecich i kolejnych jest istnienie wpływów międzyjęzykowych, zaobserwowanych u wszystkich respondentów w trakcie produkcji w L3 na wszystkich poziomach wiedzy językowej i potwierdzonych przez nich samych w ankiecie pilotażowej po rocznym kursie językowym.

Zebrany materiał badawczy z produkcji pisemnej oraz ustnej w L3, po uwzględnieniu czynników indywidualizujących procesy nabywania i używania

języka docelowego, zostanie poddany konfrontacji z dotychczasowymi założeniami i hipotezami, opracowanymi przez licznych badaczy¹⁸. Zagadnienia będą dotyczyć między innymi:

1. roli i zakresu oddziaływania L1 w procesie nabywania L3;
2. roli i zakresu oddziaływania L2 w procesie nabywania L3;
3. czynników kształtujących wpływy językowe;
4. rodzaju transferu.

Badania nad nabywaniem języka ukraińskiego (L3) przez rusycystów doskonale wpisują w nurt rozważań językoznawczych nad wielojęzycznością współczesnego pokolenia Europejczyków. Zrozumienie tych procesów nie tylko pozwoli na umiejętne nimi kierowanie, ale przede wszystkim usprawni proces dydaktyczny nauczania języków obcych, trzecich i kolejnych.

BIBLIOGRAFIA

- ARABSKI J.: O przyswajaniu języka drugiego (obcego), Warszawa: Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne 1985.
- CHŁOPEK Z.: Nabywanie języków trzecich i kolejnych oraz wielojęzyczność. Aspekty psycholingwistyczne (i inne), Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego 2011.
- DALEWSKA-GREŃ H.: Języki słowiańskie, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 1997.
- FÆRCH C. KASPER G.: Perspectives on language transfer, "Applied Linguistics" 8(1987), No 2, s. 111-136.
- KOMOROWSKA H.: Metodyka nauczania języków obcych, Warszawa: Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne 1999.
- MOIR A. JESSEL D.: Płeć mózgu. O prawdziwej różnicy między mężczyzną a kobietą, Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy 1993.
- ПАЗЯК О. СЕРБЕНЬСКА О. ФУРДУЙ М. ШЕВЧЕНКО Л.: Українська мова, Київ: Либідь 2000.
- RIEGER J.: Z dziejów języka rosyjskiego, Warszawa: WSiP 1998.
- SHANON B.: Faulty language selection in polyglots, "Language and Cognitive Processes" 6(1991), No 4, s. 339-350.
- Сучасна українська мова. Лексикологія. Фонетика, ред. А. Мойсеєнко. Київ: Знання 2013.
- Український правопис, Київ: Наукова Думка 2007.
- ВАСИЛЕНКО В.: Українська мова, т. I, Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 2001.

¹⁸ Spośród wielu można wymienić takich badaczy, jak: Håkan Ringbom, Terence Odlin, Eric Kellerman, Michael Sharwood Smith, Zofia Chłopek.

Z PROBLEMÓW AKWIZYCJI JĘZYKA TRZECIEGO
U NEOFILOLOGÓW
UWAGI WSTĘPNE

Streszczenie

Zjawisko wielojęzyczności i związane z nim procesy akwizycji są obecne w filologicznym nauczaniu akademickim. Takie procesy zaobserwowano wśród studentów pochodzenia polskiego, studiujących filologię rosyjską na zajęciach z praktycznej nauki języka ukraińskiego.

W artykule dokonano próby opisu czynników warunkujących przyswajanie kolejnego języka obcego w warunkach akademickich. W przeprowadzonej wśród studentów rusycystów ankiecie zwrócono uwagę na wiele czynników indywidualnych i społecznych, między innymi na wiek, płeć, wiek pierwszego kontaktu z językami, konteksty i sposoby nabywania poszczególnych języków, nastawienie wobec każdego z języków czy motywacja, które mogą wstępnie wskazać kierunki i drogi kształtujące te procesy.

Przyswajanie kolejnego języka obcego, dodatkowo blisko spokrewnionego, powoduje pojawienie się w języku docelowym wpływów międzyjęzykowych. Przykłady wpływów zaobserwowano na podstawie wybranych podsystemów językowych (fonetyka, morfologia, leksyka).

Słowa kluczowe: język trzeci, język ukraiński jako obcy, nabywanie języka, wpływy językowe.

FROM THE PROBLEMS OF THE THIRD LANGUAGE ACQUISITION
AMONG NEOPHILOLOGY STUDENTS.
INTRODUCTORY REMARKS

Summary

The phenomenon of multilingualism and the related acquisition processes are present in philological academic teaching. Such processes have been observed among students of Polish origin studying Russian philology in the classess with practical learning of the Ukrainian language.

The article attempts to describe the determinants of the acquisition of another foreign language in academic conditions. The survey conducted among Russian philology students identified a number of individual and social factors inter alia, age, gender, age of the first contact with languages, contexts and ways of acquiring individual languages, attitudes toward each language or motivation, which may initially indicate trends and ways shaping these processes.

Aquisition of another foreign language, additionally closely related, causes the appearance of interlingual influence in the target language. The examples of influence were observed on the basis of selected language subsystems (phonetics, morphology, vocabulary).

Key words: Third Language (L3), Ukrainian as foreign language, language acquisition, interlingual influence.